

NORMEN EN WAARDEN

A. INLEIDING. Jouw normen & waarden

1. Wondermensen

Een groep wondermensen besluit hun diensten, hun talenten dus, aan jullie aan te bieden. 100% succes gegarandeerd. Welke kies jij uit? Je mag twee personen kiezen. Vertel ook waarom. Kies daarna één die je zeker nooit zou willen.

1. Een heel goede plastische chirurg, die je precies kan veranderen zoals jij het wilt. Ze doet dit volstrekt pijnloos en kan zelfs je lengte laten veranderen. Je ideale uiterlijk kan werkelijkheid worden
2. De expert op het gebied van werk. De job van je keuze op de plaats waar jij wilt, daar zorgt hij voor.
3. Een dokter die zorgt voor een perfecte gezondheid. Je zal je hele leven niet meer ziek worden.
4. Een expert in het omgaan met ouders. Hij zorgt er dan ook voor dat je nooit meer problemen hebt met je ouders
5. Een expert in macht. Hij kan ervoor zorgen dat je nooit meer last hebt van de autoriteiten, zoals school, politie, regering. Hij zorgt dat je niets meer merkt van alle controle
6. Een dokter in de populariteit. Zij zorgt ervoor dat iedereen je leuk vindt en dat je ook geen moeite hebt om mensen die jij leuk vindt te benaderen
7. Een expert op het gebied van gevoelens beheersen. Hij zorgt ervoor dat je nooit meer kwaad bent.
8. Een dokter die weet alles van verstand, ze zorgt er probleemloos voor dat je heel slim wordt en dat je alles van de eerste keer snapt
9. Een expert in rijk-zijn. rijkdom zal je deel zijn, met gegarandeerd de mogelijkheid miljoenen in een week te verdienen
10. Dokter sport. In de korts mogelijke tijd maakt hij je wereldkampioen in je favoriete sport. Iedereen zal je bewonderen
11. Een expert in de toekomst. Hij zal je alle vragen over de toekomst voorspellen
12. Deze experte garandeert je dat je zelfrespect, zelfvertrouwen en zelfkennis zult hebben. Je bent altijd 100% zeker van jezelf.
13. Met deze dokter zijn hulp zal je altijd weten wat je wel en altijd weten wat je moet doen
14. Een expert in verdriet. Zij zorgt ervoor dat je nooit meer verdrietig of bang bent. Een leven zonder verdriet is nu mogelijk.

Is dit waar jij belang aan hecht in het leven?

Heeft iedereen dezelfde mensen uitgekozen?

Is dat nodig of mogen er verschillen bestaan?

2. Wat zou jij doen?

Wat zou jij doen in deze situaties of doe je dit? Waarom?

- Stel: je krijgt in de Delhaize te veel geld terug na je aankopen.

.....
.....
.....

- Stel: je krijgt te veel geld terug in de buurtwinkel van de kassierster die jou bij naam kent.

.....
.....
.....

- Stel: je gaat iets drinken op vrijdagavond. Op het tafeltje naast de toog zie je een smartphone liggen, tussen de lege glazen. De tafel is duidelijk verlaten.

.....
.....
.....

- Stel: je bent begeleider bij het speelplein in je buurt. Jullie organiseren een spel. Hiervoor heb je materiaal nodig. Je komt toevallig die week in Ikea en neemt potloden mee die je kan gebruiken voor je spel.

.....
.....
.....

- Stel: je wordt voorbijgestoken in een broodjesbar.

.....
.....
.....

- 3.
- 4.

3. Kernwaarden

Kies een aantal waarden uit, met behulp van de kaarten van het Kwaliteitspel.

Wat zijn belangrijke waarden voor jou? Maak een top 3. Vertel ook waarom je deze waarde kiest.

Beantwoordt volgende vragen: Wie ben ik? & Wie wil ik zijn?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

B. Wat zijn normen & waarden?

1. Wat zijn normen & waarden?

Opdracht: Zoek op het internet op wat een definitie is van waarden en van normen.
Bedenk telkens twee voorbeelden.

Waarden:

.....
.....
.....

Normen:

.....
.....
.....

Leg nu alle informatie samen. Wat is jullie gedeelde definitie van waarden & normen?

Waarden:

.....
.....
.....

Normen:

.....
.....
.....

Geef een waarde die je haalt uit je:

- opvoeding:.....
- vriendenkring:.....
- school:.....
- hobby:.....

Geef een norm die op de waarde volgt:

- trouw:.....
- beleefdheid:.....
- discipline:.....
- gerechtigheid:.....

Klasgesprek: Beantwoorden verschillende normen wel aan dezelfde waarde? Welke normen kunnen er allemaal voortvloeien uit een bepaalde waarde? Als je deze norm dan toepast, beantwoord je dan ook aan die waarde? Voorbeeld: de waarde 'RESPECT' en de norm 'BELEEFDHEID' op school.

Schrijf kort jouw persoonlijke conclusie op.

.....

.....

.....

2. Theorie

Waarden zijn opvattingen over wat wenselijk is, wat mensen belangrijk vinden in het leven. Het zijn idealen en motieven die in een samenleving of groep worden beschouwd als goed en die ze willen nastreven.

Waarden kunnen veranderen. Ze zijn tijds- en situatiegebonden. Het kan zijn dat eerlijkheid heel belangrijk is binnen je gezin maar binnen je vriendenkring minder. Iemand van 15 vindt acceptatie misschien belangrijker dan iemand van 50.

Normen komen voort uit die waarden. Normen zijn regels waar jij je moet aan houden. Het zijn richtlijnen voor je gedrag.

Vb: Waarde: mannen en vrouwen zijn gelijk.

Norm: We mogen mannen en vrouwen niet discrimineren.

Het is een (on)geschreven gedragsregel. Je zou je volgens die norm moeten gedragen. Zo zijn er duizenden sociale spelregels die ons gedrag sturen.

Normen kan je onderverdelen in geschreven en ongeschreven regels.

Een **geschreven regel** is bijvoorbeeld dat je op de autostrade in België niet sneller mag rijden dan 120km/u. Dit komt voort uit de waarde 'veiligheid'.

Een **ongeschreven regel** ligt niet vast maar er wordt wel van je verwacht dat je eraan houdt. Een ongeschreven regel is bijvoorbeeld dat je je vrienden allemaal een hand geeft wanneer je hen ziet. Dit kan voortkomen uit de waarde 'vriendelijkheid', 'respect'...

Vb. Er bestaat geen handleiding die zegt hoe je je in de lift moet gedragen, maar de meeste mensen gedragen zich toch hetzelfde. Ze kijken vooruit, raken elkaar niet aan, praten of lachen niet, lezen de nummers van de verdieping.

Vb. Wij hebben geen geschreven regels die aangeven hoe groot de fysieke afstand moet zijn tussen mensen wanneer zij in gesprek zijn of hoe lang je een gesprekspartner in de ogen kunt kijken zonder dat deze het vervelend vindt. Toch deinzen we terug als een vreemde binnen onze 'persoonlijke afstand' komt en vermijden we het van andere mensen te lang te fixeren.

Normen kunnen gelden voor iedereen in een bepaalde maatschappij, slechts in bepaalde sociale groepen, of zijn zelfs vrij te kiezen.

Bedenk 3 situaties en bijhorende normen die voor iedereen in onze maatschappij gelden:

.....
.....
.....

Bedenk 2 situaties en bijhorende normen die gelden voor jouw vriendengroep:

.....
.....

Geef een norm die voor jou geldt:

.....

Iedere **cultuur** heeft zijn eigen normen en waarden. Wat binnen de ene context als positief wordt beschouwd, kan in een andere context betekenisloos zijn of zelfs zeer slecht worden.

Vb. In België is het normaal om je neus te snuiten in het bijzijn van anderen, maar in Turkije is dit zeer onbeleefd.

Ken je nog normen & waarden die verschillen per cultuur?

.....
.....

3. Discussie over de GAS-boetes. Welke normen & waarden vind je hierin terug?

Waarden en normen kom je overal tegen. Vooral de media bericht vaak gebeurtenissen waarin waarden en normen zitten. Zo wordt er nu gediscussieerd over de GAS-boetes.

Bekijk volgend inleidend fragment uit De Zevende Dag en probeer af te leiden welke waarden de verschillende mensen belangrijk vinden.

[http://www.deredactie.be/cm/vrtnieuws/politiek/131124_GASDebat`](http://www.deredactie.be/cm/vrtnieuws/politiek/131124_GASDebat)

- Burgemeester van Harelbeke Alain Top
- Kinderrechtencommissaris Bruno Vanobbergen
- Nationaal secretaris Chiro Vlaanderen Benjamin Vandervoort

Het debat over gasboetes is zwaarbeladen. Welke verschillende waarden en normen staan hier tegenover elkaar?

Vb. Overlast

Vb. Preventie

“GAS-Boetes geen preventie, maar repressie”

Probeer in enkele woorden duidelijk te maken welke waarden & normen de verschillende sprekers belangrijk vinden.

De discussie over de GAS-boetes woedt in alle hevigheid. In "De zevende dag" discussiëren ze erover.

Volgens Lander Piccart, voorzitter van de Vlaamse Jeugdraad, is de GAS-wetgeving te onduidelijk. "De GAS-boetes lossen bepaalde oorzaken niet op", gaat Piccart verder. "We moeten stoppen met zoeken hoe we jongeren gaan heropvoeden of straffen. Jongeren spelen de helft minder buiten dan vroeger, daar ligt het probleem. We investeren beter daarin dan in een uitgebreid GAS-netwerk."

Eddie De Block (Open VLD), **burgemeester van Merchtem**, zegt dat de GAS-boetes een goed middel is om problemen concreet aan te pakken. "Het kan niet dat een jongere een bushokje vernielt en dat die daar niet voor gestraft wordt. Ik erger me er blauw aan dat de politie een jongere oppakt en dat de jongere sneller terug thuis is dan de politie."

“Even tegenGAS geven”

**Een jonge student schreef een reactie op het debat in ‘De zevende dag’.
Welke waarden vindt hij belangrijk?**

Ik ben 21 jaar en ik voel mij geremd in mijn ontplooiing.

Kinderen in Dendermonde die per twee een waterglijbaan naar beneden glijden kunnen bestraft worden met een administratieve geldboete van 120 euro. In Mortsel mogen kinderen niet meer van deur tot deur gaan bij Driekoningen. Aanbellen bij iemand thuis met tot doel het bekomen van een aalmoes is verboden. Waarom dreigt de maatschappij plots uit de bocht te vliegen? Kunnen en mogen wij dit zomaar laten gebeuren?

De jeugd van tegenwoordig

De GAS-boetes is naar mijn mening een directe aanval op de zoekende jeugd van vele jongeren. Meer dan ooit wordt er over jongeren gepraat als 'onaanvaardbaar gedrag'. Het invoeren van deze boetes is voor veel mensen dan ook een bevestiging dat het gedrag van jongeren escaleert en dat deze enkel in toom gehouden kunnen worden via bestraffing.

Ikzelf sta al enkele jaren in het jeugdwerk en wat ik vind over 'de jeugd van tegenwoordig' is helemaal het tegenovergestelde. Jongeren hebben nood om samen te komen. Tegenwoordig gebeurt dit vooral via sociale media, maar hun sociaal engagement neemt hierdoor niet af. Integendeel.

Pijnpunten

We gaan naar een samenleving waarin elke misstap wordt bestraft, want hoe definiëren we 'overlast'? Bovendien moet je je onschuld maar eens proberen te bewijzen wanneer je in de ogen van iemand anders tot 'last' bestempeld wordt.

Naar mijn aanvoelen moet een adolescent een zoekende en aftastende jeugd hebben. De gemeenschap moet hierin een steunende rol spelen en geen straffende. GAS-boetes symboliseren de toenemende intolerantie van onze maatschappij. Ik wil een maatschappij die de onbezonnenheid van kinderen en jongeren verwelkomt!

Enkele regels uit het politiereglement van Leuven:

Artikel 79

Het is verboden om afval van eender welke aard op de openbare weg te werpen. Alle klein afval, zoals papier, verpakkingen, vruchtenschillen, dozen, blikjes, kauwgom en dergelijke waarvan men zich wenst te ontdoen, moeten in de voor dit doel geplaatste vuilnisbakjes worden geworpen.

Artikel 80

Het is verboden om op het openbaar domein te urineren, te spuwen, te braken of er zijn behoefte te doen. Het is eveneens verboden om te urineren, te spuwen, zijn behoefte te doen of te braken in brievenbussen, portalen van winkels en woningen en in voortuintjes van woningen.

Artikel 82

Het is verboden om vanuit openstaande vensters, deuren of vanaf balkons water of andere vloeistoffen te gieten, waardoor personen worden nat gemaakt of worden bevuild.

Artikel 83

Het is verboden om aan woningen / appartementen zonder enige reden aan te bellen of aan te kloppen, met de bedoeling de bewoners te verontrusten of hun rust te verstoren.

Artikel 84

Het is verboden om aan bomen en struiken op het openbaar domein te schudden of erin te klimmen, alsook planten, bloemen en takken uit te trekken, plat te drukken of af te snijden.

Welke argumenten zijn er voor deze GAS-boetes en welke tegen?

Argumenten VOOR gas-boetes

.....
.....
.....
.....
.....

Argumenten TEGEN gas-boetes

.....
.....
.....
.....
.....

Wat is jouw conclusie? Wat vind jij zelf van de GAS-boetes? Schrijf het op in 5 zinnen

.....
.....
.....
.....
.....

4. Waarden en normen doorheen de tijd

Waarden en normen veranderen ook doorheen de tijd. Zo was het vroeger bijvoorbeeld ondenkbaar dat vrouwen zouden werken. Ken je nog waarden en normen die vroeger golden maar nu niet meer?

.....
.....

C. Het Oude Griekenland

Op deze kaart zie je hoe de steden en eilanden van het Griekse rijk vroeger heetten.

Wat weet jij zelf over De Grieken? Ga op zoek op internet. Hoe was het dagelijkse leven in Griekenland?

- In wat voor huizen leefden de Grieken?
- Gingen mensen naar school?
- Geloofden de Grieken in het Christendom? Welke religie hadden ze?
- Hoe was het dagelijkse leven? Wat deden vrouwen en kinderen?
- ..

Weetjes over de Grieken

School in Het Oude Griekenland

Alle scholen waren privé scholen en ouders moesten inschrijvingsgeld betalen. De ouders beslisten dus ook hoe lang hun zoon op school zou blijven. Dit hing vaak af van hoeveel geld de ouders hadden. Er bestonden geen wetten over hoe lang jongens naar school moesten. Sommige jongens gingen zelfs helemaal nooit naar school.

Meisjes

Meisjes gingen niet naar dezelfde school als jongens. De meestelingen zelfs helemaal niet naar school. Sommigen werden opgeleid door hun moeder, anderen gingen naar speciale meisjesscholen. Sommige meisjes leerden lezen en schrijven, maar meestal leerden ze enkel goed huishoudelijk werk doen.

Democratie in Griekenland

In het Oude Griekenland werd de democratie uitgevonden. Voor het eerst in de geschiedenis mochten alle burgers gaan stemmen. Dit vonden de Grieken een rechtvaardig systeem.

Enkel mannen boven de 30 jaar met eigen bezittingen waren burgers. Dus geen jongeren, vrouwen, slaven, mensen zonder geld,..

Eten en drinken bij de Grieken

De rijke Grieken gaven regelmatig een groot feest. Daarbij waren er grote voedselbanketten. De rijke Grieken aten liggend op kussens. Slaven moesten het eten brengen en deze rijke mensen voeden.

Spartaanse opvoeding

In het Sparta, een stadstaat in het oude Griekenland had men een aparte manier van opvoeden. De kinderen werden opgevoed om soldaat te worden en Sparta te verdedigen. Op hun zevende jaar werden alle kinderen van de burgerij naar internaten gestuurd. In deze internaten werden de kinderen gehard met discipline en tucht. Iedereen kreeg les in gevechtstechnieken en oorlogsvoering. Ze mochten geenschoenen dragen. De kinderen werden aangemoedigd om eten te stelen, maar werden zwaar bestraft als ze hierop betrappt werden.

Na hun korte scholing in gevecht en oorlog moesten ze bendes vormen en op deze manier werden ze opgevoed in zelfstandigheid en zelfredzaamheid. Ze werden in de bendes de stad uitgestuurd, het platteland op en de wildernis in. Ze kregen geen eten mee, geen wapens en andere uitrusting, ze moesten zich maar zien te redden. Door wat ze vonden in de natuur, door te roven en te plunderen, door met andere bendes te vechten en te strijden. Op deze manier leerden de jongens zich onder alle omstandigheden in het leven te houden.

Uit de geschiedenisbronnen weten we dat het Spartaanse leger het meest gevaarlijke leger uit die tijd was. Nietsontziend, strijdend tot de dood, fanatiek.

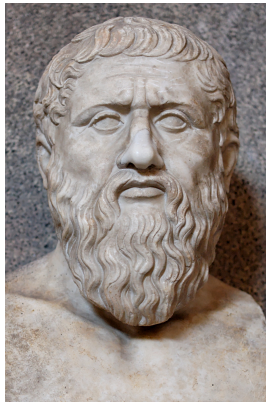
Het orakel

In Delphi, een dorpje in Griekenland, stond een orakel dat de toekomst kon voorspellen. Iedereen die een belangrijke beslissing moesten maken, ging eerst raad vragen aan het Orakel. Dat Orakel was altijd juist.

Ostracisme

In de vijfde eeuw was een belangrijk onderdeel van de democratie in Athene het 'ostracisme'. Eén keer per jaar kwam een hoge raad samen. Zij mochten de naam opschrijven van iemand waar ze van af wouden. Deze papiertjes gingen anoniem in een vaas. Als er minstens 6000 namen in de pot zaten, moest degene met de meeste stemmen het land verlaten voor de komende tien jaar. Dit moest gebeuren binnen de tien dagen.

Plato

Plato is een filosoof en schrijver uit het Oude Griekenland. Hij leefde in Athene van 427 v. Chr. Tot 347 vr. Chr. Hij is een van de meest invloedrijke denkers in de westerse filosofie. Hij schreef over veel verschillende onderwerpen.

Een citaat van hem over kinderen:

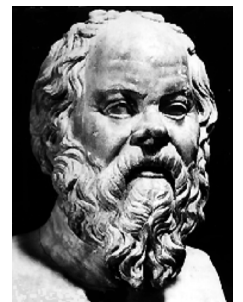
“Een kind is onhandelbaarder dan welk dier ook. Het is nu eenmaal zo dat het beschikt over een bron van redelijk denken, maar het kan deze bron nog niet beheersen, zodat het een verraderlijk, geslepen en uiterst brutaal wezen is.”

Socrates

Socrates is een andere filosoof van het Oude Griekenland. Hij was de leermeester van Plato. Hij discussieerde steeds met zijn leerlingen, hij stelde steeds vragen als 'wat is het goede?' en 'Wat is rechtvaardig?' Door vragen te stellen, wil hij dat zijn gesprekspartner steeds meer argumenten geeft om zijn mening te onderbouwen, net zolang tot iedereen moet toegeven dat ze het eigenlijk niet weten. Uiteindelijk werd het hem verboden om nog te filosoferen met leerlingen, omdat hij kritiek had op de samenleving in Athene. In 403 vr. Chr. werd hij veroordeeld door de doodstraf: het drinken van een gifbeker. Hierdoor is hij wereldberoemd geworden: hij heeft zelf vrijwillig deze beker leeggedronken.

Een citaat van Socrates over de jeugd:

“De jeugd van tegenwoordig houdt van luxe. Ze heeft slechte manieren, veracht alle gezag, heeft geen respect en praat als ze zou moeten werken. Jongeren spreken hun ouders tegen, kletsen in gezelschap, schrokken aan tafel, slaan hun benen over elkaar en tiranniseren hun ouders.”

D. Waarden & normen doorheen en de tijd in de toekomst

Schrijftaak: schrijf een korte tekst waarin je de waarden en normen van het Oude Griekenland vergelijkt met de waarden en normen die in deze tijd heersen. Schrijf daarna kort iets over de toekomst: In wat voor wereld wil jij dat jouw kinderen leven?

Stap 1. Maak een schema

het Oude Griekenland	><	Nu
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	

Stap 2. Schrijf jouw vergelijking in een tekst van minimum 10 regels

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Stap 3. Welke waarden wil jij in de toekomst nog doorgeven? In welke wereld wil jij dat jouw kinderen kunnen leven?

.....

.....

.....

.....

.....

.....